

Вимоги ГПК України, порушення яких стало підставою для скасування судових рішень

(квітень 2026 року)

- Щодо помилкового відхилення частини додаткових грошових вимог до боржника замість закриття провадження у відповідній частині;
- Щодо неприпустимості застосування приписів частини 5 статті 390 ЦК України (щодо попереднього внесення вартості майна на депозитний рахунок суду) у випадку подання позову про витребування майна у НЕдобросовісного набувача;
- Щодо необґрунтованої відмови у задоволенні клопотання ТОВ про відстрочення сплати судового збору та повернення позовної заяви;
- Щодо безпідставної відмови у задоволенні позову через допущену позивачем описку в позовній заяві (зазначення зайвої цифри в номері договору);
- Щодо невиконання судом вказівок Верховного Суду, викладених у постанові, якою справа передавалася на новий розгляд.

**Щодо помилкового відхилення частини
додаткових грошових вимог до боржника замість
закриття провадження у відповідній частині**

Постанова СхАГС від 24.03.2026 у справі №922/2438/24
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135269716>

Ухвалою Господарського суду Харківської області від 12.02.2026 заяву ПП "ЕЛПРОФІТ" з додатковими грошовими вимогами до боржника задоволено частково. Визнано додаткові грошові вимоги ПП "ЕЛПРОФІТ" в сумі 207 057, 89 грн інфляційних втрат та 71 888, 70 грн 3% річних, які є конкурсними без права вирішального голосу на зборах та комітеті кредиторів, а також 4 844, 80 грн судового збору. Відхилено додаткові вимоги ПП "ЕЛПРОФІТ" в сумі 15 570, 76 грн інфляційних втрат, 17 155, 26 грн 3% річних та 614 407, 44 грн пені.

Апеляційним судом зазначено, що як вбачається із мотивувальної частини оскаржуваної ухвали, судом першої інстанції зазначено, що відповідно до пункту 2 частини 1 статті 231 ГПК України, господарський суд закриває провадження у справі, якщо суд встановить обставини, які є підставою для відмови у відкритті провадження у справі відповідно до пунктів 2, 4, 5 частини першої статті 175 цього Кодексу, крім випадків, передбачених частиною другою статті 175 цього Кодексу.

Відповідно до пункту 2 частини 1 статті 175 ГПК України, суддя відмовляє у відкритті провадження у справі, якщо є таке, що набрало законної сили, рішення чи ухвала суду про закриття провадження у справі між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав, або є судовий наказ, що набрав законної сили за тими самими вимогами;

Таким чином, **враховуючи, що пеня за визначений ініціюючим кредитором період вже була заявлена кредитором в іншому позові та була предметом розгляду в іншій справі №922/3508/23, рішення по якій набрало законної сили, суд першої інстанції, з посиланням на вказані норми, мав закрити провадження за вимогами ініціюючого кредитора у стягненні пені** в сумі 614 407, 44грн, нараховану ним за період з 05.01.2022 по 30.09.2022.

Проте, як вбачається із мотивувальної та резолютивної частин оскаржуваної ухвали, місцевий господарський суд відхилив вказані вимоги.

Суд першої інстанції, дійшовши вірного висновку, що пеня за визначений ініціюючим кредитором період вже була заявлена кредитором в іншому позові та була предметом розгляду в іншій справі №922/3508/23, відтак, відсутні підстави для розгляду заяви у цій частині, при цьому, застосувавши положення господарського процесуального кодексу України щодо необхідності закриття провадження за цими вимогами, дійшов помилкового висновку про відхилення спірних вимог.

**Щодо неприпустимості застосування приписів
частини 5 статті 390 ЦК України (щодо
попереднього внесення вартості майна на
депозитний рахунок суду) у випадку подання
позову про витребування майна у
НЕдобросовісного набувача**

Постанова СхАГС від 12.03.2026 у справі № 922/813/21
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/134919037>

Скасовуючи ухвалу суду першої інстанції про залишення без розгляду позовної заяви прокурора на підставі пункту 8 частини 1 ст. 226 ГПК України у зв'язку із не усуненням недоліків позовної заяви у встановлений строк з огляду на те, що прокурором не надано доказів усунення недоліків позовної заяви - внесення на депозитний рахунок суду грошових коштів у розмірі вартості спірного майна, апеляційним судом зазначено, що за наслідками розгляду справи про витребування нерухомого майна від добросовісного набувача на користь держави чи територіальної громади суд виносить рішення про витребування майна виключно за умови попереднього внесення органом державної влади, органом місцевого самоврядування або прокурором вартості такого майна на депозитний рахунок суду. При цьому, ухвалюючи рішення про витребування майна, суд вирішує питання про здійснення органом державної влади або органом місцевого самоврядування компенсації вартості такого майна добросовісному набувачеві.

Таким чином, **внесення** органом державної влади, органом місцевого самоврядування або прокурором **вартості спірного майна на депозитний рахунок суду є обов'язковою умовою для подальшого розгляду справи про витребування майна у ДОБРОСОВІСНОГО набувача.** Невчинення таких дій унеможлиблює винесення позитивного рішення у справі та, як наслідок, поновлення порушеного права держави або територіальної громади, за захистом якого звернувся прокурор. **Такі норми мають компенсаційний та забезпечувальний характер, оскільки їхньою метою є захист порушених прав усіх учасників спірних правовідносин, зокрема й добросовісного набувача.**

Аналіз норм Закону №4292-IX свідчить, що внесення вартості спірного нерухомого майна на депозитний рахунок суду є умовою ухвалення рішення по суті саме у справах про витребування від добросовісного набувача і **не встановлює універсальної процесуальної умови прийняття позовної заяви та відкриття провадження у будь-якому віндикаційному позові.**

Положення частини 5 статті 390 Цивільного кодексу України поширюється на випадки подання позову про витребування майна у добросовісного набувача. Разом з тим, у випадку подання та розгляду судом позову про витребування майна у недобросовісного набувача наведені приписи статті 390 ЦК України не підлягають застосуванню.

Як свідчать матеріали справи, прокурор звернувся з вимогою витребування майна з чужого незаконного володіння (віндикація) у Орлова О.В. на користь територіальної громади міста Харкова в особі Харківської міської ради (нежитлові приміщення), при цьому **прокурором ЗАПЕРЕЧУЄТЬСЯ ДОБРОСОВІСНІСТЬ набувача.**

З огляду на неможливість перевірки добросовісності набувача на стадії відкриття провадження у справі, вимога господарського суду про надання доказів внесення на депозитний рахунок суду грошових коштів у розмірі вартості спірного майна є помилковою.

Підсумовуючи вищезазначене, колегією суддів виснувано, що суд першої інстанції не урахував усіх обставин справи у сукупності та дійшов помилкового висновку про наявність підстав для залишення позовної заяви без розгляду з посиланням на положення пункту 8 частини 1 ст. 226 Господарського процесуального кодексу України, згідно з яким суд залишає позов без розгляду, якщо провадження у справі відкрито за заявою, поданою без додержання вимог, викладених у ст.162, 164, 172, 173 цього Кодексу, і позивач не усунув цих недоліків у встановлений судом строк

Апеляційним судом зазначено, що у даному випадку при прийнятті оскаржуваної ухвали судом першої інстанції мало місце неправильне застосування норм процесуального права, зокрема, ст. 164, 174, 226 Господарського процесуального кодексу України, відтак, ухвала Господарського суду Харківської області від 07.07.2025 у справі №922/813/21 підлягає скасуванню з направленням справи для розгляду до суду першої інстанції.

Щодо необґрунтованої відмови у задоволенні клопотання ТОВ про відстрочення сплати судового збору та повернення позовної заяви

Постанова СхАГС від 02.04.2026 у справі № 922/239/26
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135511929>

Скасовуючи ухвалу суду першої інстанції про повернення позовної заяви на підставі ч. 4 ст. 174 ГПК (у зв'язку із неусуненням позивачем недоліків позовної заяви), та направляючи справу до суду першої інстанції для вирішення питання щодо прийняття позовної заяви до розгляду, апеляційним судом зазначено, що в ухвалі про залишення позовної заяви ТОВ "Стрімз Кепітал" без руху вказано, що для усунення недоліків позовної заяви, позивачу необхідно надати належні докази сплати судового збору у розмірі 931 840,00 грн, та одночасно відмовлено у задоволенні клопотання ТОВ "Стрімз Кепітал" про відстрочення сплати судового збору.

Зі змісту оскаржуваної ухвали вбачається, що суд вказав лише на наявність у позивача процесуального обов'язку сплатити судовий збір за подання позовної заяви та дискреційність права суду, як таке вирішувати питання відстрочення сплати судового збору. При цьому дана ухвала суду не містить правової оцінки тих обставин (аргументів), які викладені позивачем у клопотанні про відстрочення сплати судового збору.

В обґрунтування апеляційної скарги позивач посилався на практику Великої Палати Верховного Суду, зокрема на п. 48 Постанови від 14.01.2021 у справі №0940/2276/18, де зазначено, що юридична особа не позбавлена права звернутися із клопотанням про відстрочення або розстрочення сплати судового збору, суд за результатами розгляду цього клопотання не обмежений у праві на власний розсуд відстрочити або розстрочити таку сплату; прийняття рішення про відстрочення або розстрочення сплати судового збору суд може і з власної ініціативи у тому разі, коли юридична особа звертається із клопотанням про звільнення від сплати судового збору.

Натомість судом першої інстанції зроблено висновок про те, що заявником клопотання про відстрочення сплати судового збору може бути виключно фізична особа.

З матеріалів справи убачається, що позивач у клопотанні про відстрочення сплати судового збору посилався на фінансовий стан ТОВ "Стрімз Кепітал", який підтверджений доказами, наданими суду першої інстанції, а саме: арешт рахунків, скрутне фінансове становище, відсутність коштів на рахунках для сплати судового збору в розмірі 931 840,00 грн., наявність невиконаних грошових зобов'язань контрагентів перед позивачем, фінансові показники позивача.

Позивачем надано до суду докази наявності неплатоспроможності, а саме: додано докази відсутності доходів (виписка банку), дебіторської заборгованості (вимоги до боржників позивача про стягнення заборгованості), рухомого та нерухомого майна (додана довідка про відсутність нерухомого майна ТОВ "Стрімз Кепітал" та наявна в матеріалах справи ухвала печерського районного суду міста Києва про арешт рахунків, а також відповідь Регіонального сервісного центру ГСЦ МВС в м. Києві, яка підтверджує, що транспортні засоби за ТОВ "Стрімз Кепітал" не зареєстровані та не реєструвалися), цінних паперів (відповідь Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку), корпоративних прав, об'єктів інтелектуальної власності (інформація з офіційного сайту Державної організації "Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій") тощо.

Таким чином, позивач подав місцевому господарському суду докази на підтвердження того, що розмір судового збору в сумі 931 840,00 грн. перевищує в рази дохід позивача за 2024 рік, однак, **суд першої інстанції не надав належну оцінку розміру доходу позивача, що підтверджені доказами (додатками до позову), мотивувальна частина оскаржуваної ухвали не містить мотиви та висновки суду, до яких прийшов суд щодо відсутності права у позивача на відстрочення сплати судового збору, суд не навів мотивів достатності/недостатності доказів, наданих Позивачем на підтвердження факту свого незадовільного майнового стану.**

Апеляційним судом зазначено, що наявність в матеріалах справи доказів, які підтверджують скрутний фінансовий стан апелянта є саме виключними обставинами, які надають можливість відстрочити сплату судового збору позивачу у даній справі.

**Щодо безпідставної відмови у задоволенні позову
через допущену позивачем описку в позовній заяві
(зазначення зайвої цифри в номері договору)**

Постанова СхАГС від 21.04.2026 у справі №922/4205/25
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135841578>

Скасовуючи рішення суду першої інстанції про відмову у задоволенні позовних вимог, та ухвалюючи нове судове рішення про часткове задоволення позову, апеляційним судом зазначено, що **місцевий господарський суд, відмовляючи у задоволенні позову, послався на те, що** матеріали справи містять копію договору з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньо будинкових систем) № 552/04-I-Н від 17.06.2020. Тобто, **в підтвердження своїх позовних вимог щодо стягнення заборгованості з відповідача позивачем надано договір, який містить інший номер та посилання на який в позовній заяві відсутнє.** Інші додатки до позовної заяви також стосуються договору з іншим номером, а саме “№ 552/04-I-Н”. Разом з цим, **позовних вимог щодо стягнення заборгованості саме за договором з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньо будинкових систем) № 552/04-I-Н від 17.06.2020, який долучено до матеріалів справи, позивачем заявлено не було, в зв’язку з чим суд дійшов висновку, що позивачем не надано до суду жодних доказів в підтвердження укладення між сторонами договору з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньо будинкових систем) № 552/041-I-Н від 17.06.2020 та існування у відповідача за цим договором заборгованості, яка заявлена до стягнення.**

Колегія суддів погодилась з доводами скаржника про те, що допущення описки позивачем в номері договору, а саме, зазначення зайвої цифри в номері договору – “1” призводить до порушення права на доступ до правосуддя.

Суд апеляційної інстанції зазначив, що позивачем до матеріалів справи надано договір №552/04-I-Н від 17.06.2020. **Наявність технічної описки в тексті позовної заяви** (зазначення номера №552/041-I-Н) **не змінює суті правовідносин, оскільки сторони, дата укладення, предмет договору, адреси, посилання в позові на пункти договору та у доданому договорі є ідентичними.** До того ж, **відповідач у своєму відзиві на позов посилався на правильний номер договору, що свідчить про відсутність будь-яких розбіжностей між сторонами щодо ідентифікації цього договору, в зв’язку з чим рішення суду першої інстанції підлягає скасуванню, як таке, що прийняте з порушенням норм процесуального права.**

Щодо невиконання судом вказівок Верховного Суду, викладених у постанові, якою справа передавалася на новий розгляд

Постанова КГС ВС від 31.03.2026 у справі №922/3008/24
<https://reyestr.court.gov.ua/Review/135515490>

Верховний Суд постановою від 17.04.2025 скасовуючи судові рішення у цій справі, та, передаючи цю справу на новий розгляд, зазначав, зокрема, таке:

– ні суд першої інстанції, який самоусунувся від дослідження питання як **щодо строків розгляду АМК справи, так і про дотримання ним частини першої статті 42 Закону № 2210-III**, ні апеляційний суд, який встановив лише обставини щодо строків розгляду справи, не врахували висновків Верховного Суду у постанові від 14.05.2024 у справі №910/19008/21;

– **суди попередніх інстанцій** не з'ясували питань, які мають істотне та важливе значення для встановлення обставин у справі, оскільки не досліджували та не оцінювали **оспорюваного рішення АМК на предмет дотримання антимонопольним органом строків притягнення позивача до відповідальності з урахуванням встановлених обставин закінчення позивачем порушення 04.04.2019 та прийняття АМК стосовно нього рішення 27.06.2024**, тобто чи відповідає оспорюване в частині рішення АМК приписам частини першої статті 42 Закону №2210-III, ураховуючи також і те, що **розгляд антимонопольної справи завершився після 4 років 4 місяців розслідування**, відповідно, дійшли передчасних висновків щодо результату вирішення справи з огляду на наведені висновки Верховного Суду у постанові від 14.05.2024 у справі №910/19008/21 щодо питання комплексного застосування частин першої, другої статті 42 Закону № 2210-III;

– **позивач під час розгляду справи систематично покликався на те, що рішення АМК стосовно притягнення його до відповідальності прийнято поза межами строків, встановлених у частині першій статті 42 Закону №2210-III**, однак суди попередніх інстанцій залишили поза увагою такі аргументи, не навівши мотивів їх прийняття або відхилення.

Скасовуючи рішення судів попередніх інстанцій, ухвалених за наслідками нового розгляду цієї справи (рішення суду першої інстанції від 22.09.2025, рішення апеляційного суду від 11.12.2025), та передаючи справу на новий розгляд до Господарського суду Харківської області, Верховний Суд зазначив, що зі змісту оскаржуваних судових рішень вбачається, що **суди попередніх інстанцій**, зазначивши про бездіяльність відповідача у межах антимонопольної справи №2/01-23-21 протягом 2022-2024 років та відсутності

доказів на підтвердження наявності об'єктивних причин неможливості прийняття рішення у цій антимонопольній справі після отримання відповідей на запити наприкінці 2021 початку 2022 років, залишили поза увагою покликання відділення АМК на чинники, які зумовили та могли вплинути на тривалість розслідування (понад 4 роки та 4 місяці), та дійшли висновків без врахування комплексного застосування частин першої, другої статті 42 Закону № 2210-III, що не може свідчити про виконання вказівок Верховного Суду, які викладені у постанові від 17.04.2025 у цій справі.

В цьому випадку розгляд антимонопольної справи розпочато 07.02.2020 – у період запровадження жорстких карантинних обмежень, пов'язаних із поширенням COVID-19, що в свою чергу могло суттєво вплинути на організацію роботи та можливість своєчасного вчинення процесуальних дій. Подальший перебіг ускладнювався також реорганізаційними змінами відділень АМК, а після початку повномасштабної збройної агресії – наслідками ведення бойових дій, зокрема, пошкодженням в результаті ракетних обстрілів будівлі, в якій здійснює діяльність відділення АМК.

За таких умов, зазначені обставини підлягають оцінці у контексті тривалості розгляду антимонопольної справи, а крізь призму їх реального впливу на можливість розгляду справи у розумний строк у кожному конкретному випадку. Такий підхід узгоджується із принципом правової визначеності, який вимагає забезпечення балансу між передбачуваністю правозастосування та врахуванням обставин, що впливають на діяльність органів АМК. Ігнорування таких обставин та оцінці їх фактичного впливу призвело б до надмірно формального підходу, що суперечить суті правової визначеності.

Таким чином, суди попередніх інстанцій допустили порушення норм процесуального права (зокрема, статей 86, 236, 237 та 269 ГПК України), що мало своїм наслідком неповне з'ясування обставин цієї справи, ураховуючи предмет і підстави позову та доводи відповідача.

АНАЛІТИЧНИЙ ВІДДІЛ

